

про документ у процесі інформаційного пошуку.

Aleph є відкритою ПС і має дружній інтерфейс, наприклад, дає змогу бібліотечним працівникам змінювати форми видачі вихідної інформації на екран дисплея чи пристрій для друкування без допомоги програмістів, використовуючи таблиці параметризації. (Зміни в них можуть вноситися на будь-якому етапі експлуатації системи). Останні її версії мають архітектуру

«клієнт-сервер» і постачаються з ОРАС-клієнтом (пошуковим модулем) під Microsoft Windows - мультизадачною операційною системою з графічним інтерфейсом.

Коллективними членами Міжнародного консорціуму користувачів Aleph є ряд її Національних асоціацій. Аналогічна створюється і в Україні.

Діяльність консорціуму та Асоціацій має сприяти: розвитку Aleph, зважаючи на досвід застосу-

вання ПС у різних країнах; кооперативній обробці документів і побудові на цій основі сукупних інформаційних ресурсів асоціацій; організації їх інформаційних мереж як складової частини глобальних комп'ютерних мереж.

Для забезпечення якнайшвидшого впровадження Aleph фірма Ex Libris проводить цикл занять для бібліотечних фахівців, навчаючи роботу з цією системою.

Сергій Тараканов

ПРОГРАМНА СИСТЕМА LIBER

Розроблену французькою фірмою Relais Informatique International систему встановлено в понад 500 бібліотеках 23 країн світу. В Україні це може зробити підприємство «ЛіС» (Київ), яке є офіційним дилером фірми «Liber» у нашій державі.

Поширення Liber у бібліотеках різних типів забезпечило закладену в архітектуру цієї ПС можливість параметризації, тобто адаптації до потреб конкретного користувача. Параметри задаються при інсталяції Liber у бібліотеці на основі вимог її адміністрації і можуть змінюватися в процесі експлуатації АС. Система параметризує формат бібліографічних записів, пошукові засоби, мову діалогу з абонентами, топологію терміналів тощо.

Liber працює під керуванням постреляційної системи керування базами даних Pick, яка може функціонувати під операційними системами DOS і UNIX, а також у режимі Native, коли Pick відіграє роль ОС. При цьому як апаратна платформа можуть використовуватися і персональні комп'ютери IBM PC 386/486, і міні-комп'ютери типу IBM RS/6000.

ПС Liber забезпечує комплексну автоматизацію всіх основних процесів бібліотечної технології (комплектування, каталогізацію, інформаційний пошук, контроль книго-

видачі, ведення даних бібліотечної статистики).

Модуль «Комплектування» здійснює пошук і введення замовлень, їх підтвердження та друк відповідних бланків, контроль і реєстрацію виконаних замовлень.

Завдяки модулю «Каталогізація» можна обробляти всі типи видань за набором екранних форм, створених при встановленні Liber у конкретній бібліотеці. Можлива каталогізація за скороченим, середнім і повним набором бібліографічних даних. Після вводу даних про видання забезпечується друк каталожних карток для підтримки паралельного ведення електронного й карткового каталогів. Liber дає змогу обмінюватися даними з іншими АС у MARC-сумісних форматах, що зумовлює зменшення трудовитрат на каталогізацію за рахунок використання бібліографічних записів на машинних носіях, створених іншими бібліотеками та інформаційними центрами.

Інформаційно-пошуковий модуль Liber має два інтерфейси: простий (для початківців) і складний (для фахівців, які працюють з інформаційними системами).

Контроль книговидачі передбачає наявність на книгах і читацьких квитках етикеток зі штриховими кодами (бар-кодами) та апаратури для зчитування таких кодів, що уможливорює без додаткових трудовитрат здійснення операції «видача-повернення». Модуль контролю книговидачі забезпечує бібліо-

текарів і читачів оперативною інформацією про місцезнаходження документів, виявляє абонентів-боржників, автоматично встановлює чергу на документ, замовлений кількома читачами.

Протягом дня Liber реєструє всі бібліотечно-бібліографічні операції і в будь-який час може видати звіт про кожну з них. Автоматично отримується широкий спектр даних бібліотечної статистики. Ними можна скористатися при обґрунтуванні управлінських рішень, спрямованих на поліпшення роботи бібліотеки.

Liber має набір довідників, що є інформаційною основою для формування автоматизованого банку даних бібліотеки. Так, довідник «Автори» вміщує імена авторів, короткі фактографічні відомості про них і відсилки «див.» та «див. також», а довідник «Серії» - назви серій та підсерій, відомості про відповідальність та номери ISSN; довідник «Класифікаційний індекс» розкриває зміст індексів і вертикальні та горизонтальні зв'язки між ними; довідник «Тезаурус» забезпечує роботу з предметними рубриками та підрубриками і семантичними зв'язками між ними; довідники «Видавництва», «Країни» тощо разом зі всіма ідентифікуючими їх кодами, сумісними з кодами MARC-форматів.

Популярність Liber у бібліотеках така велика, що було організовано клуб її користувачів, де об'єдналися розробники цієї ПС і бібліотеки та інформаційні центри, які її використовують. Члени клубу створили загальну бібліографічну базу даних, щоб нові користувачі системи з перших днів автоматизації могли отримати на пільгових умовах автоматизований банк даних значного об'єму.